

1.1 | Az Európai Unió energetikai szervezete

1.7

Tárgyszavak: Európai Unió; energiaellátás.

A magyar Kovács László energiaügyi biztossá való kinevezésének fordulatai ráirányították a figyelmet az Európai Unió energetikai politikájára és az azt szolgáló–megvalósító szervezetre. E szervezet felépítése, tevékenysége viszonylag rejtett a szakmai közönség számára is, ezért ez az összeállítás hiánypótló lehet a kedves Olvasó számára.

Az EU energetikai szakapparátusának felépítése

Az Európai Bizottság tagjai, a biztosok politikai szerepet játszanak, ők az „Európai Unió kormányának” tagjai. A hasonlat a nemzeti politikai alakulatokkal persze sántít, mivel az Unió jelenlegi fejlettségi szintjén egyszerre mutat államok fölötti, uniós jellemzőket, valamint független nemzetállamok együttműködésére jellemző, föderalisztikus vonásokat is. A biztosok a nemzeti kormányokhoz hasonlóan szakterületekért felelnek, az egyes tagállamok delegálják őket, de biztossá való kinevezésük után az Unió egészének érdekében tevékenykednek szakterületükön, nemzeti hovatartozásuktól függetlenül. Az Unió eddigi története során az „egy ország – egy biztos” elv érvényesült, a bővítések során újabb biztosi posztokat hoztak létre részben új irányítandó területek kijelölésével, részben meglévő területek kettéválasztásával.

Mivel a Bizottság szakmai jellegű, az uniós joganyag bővítését, az éves költségvetéseket előkészítő, illetve a jog betartását, a jogszerű működést, a tagországokat ellenőrző testület, fontos szerepet játszik a szakapparátus. A szakmai szervezet főigazgatóságokra tagozódik, amelyek struktúrája leképezi a biztosi szervezetet, vagyis minden biztos munkáját egy-egy főigazgatóság segíti. Érdekes módon ugyanakkor a főigazgatóságok függelmileg nem tartoznak a biztosok irányítása alá, élükön egy-egy főigazgató áll. A főigazgatóságok igazgatóságokra tagolódnak, amelyek szakmai szempontok, szakterületek alapján szerveződnek.

Az energetikai szervezet

Az energetika fontosságát kiemeli az a tény, hogy a most kezdődő új bizottsági periódusban önálló biztos és önálló főigazgatóság fogja irányítani ezt a szakterületet. Eddig ugyanis az Energetikai és Közlekedési Főigazgatóság keretén belül, tehát a sok területen rokon szállítási, közlekedési területtel közös szervezetben zajlott a munka (a politika útjai mindazonáltal kifürkészhetetlenek: az Energetikai és a Közlekedési főigazgatóságokat 2000-ben vonták össze ...). Természetesen az új szervezet majd csak ezután alakul ki, de valószínűleg kisebb változásokkal a meglevő főigazgatóság szervezete fog kettéválni. A továbbiak ezért az eddigi Energetikai és Közlekedési Főigazgatóság szervezetét és munkáját mutatják be, az energetikai részre, tehát az ezután kialakítandó Energetikai Főigazgatóság várható területeire összpontosítva.

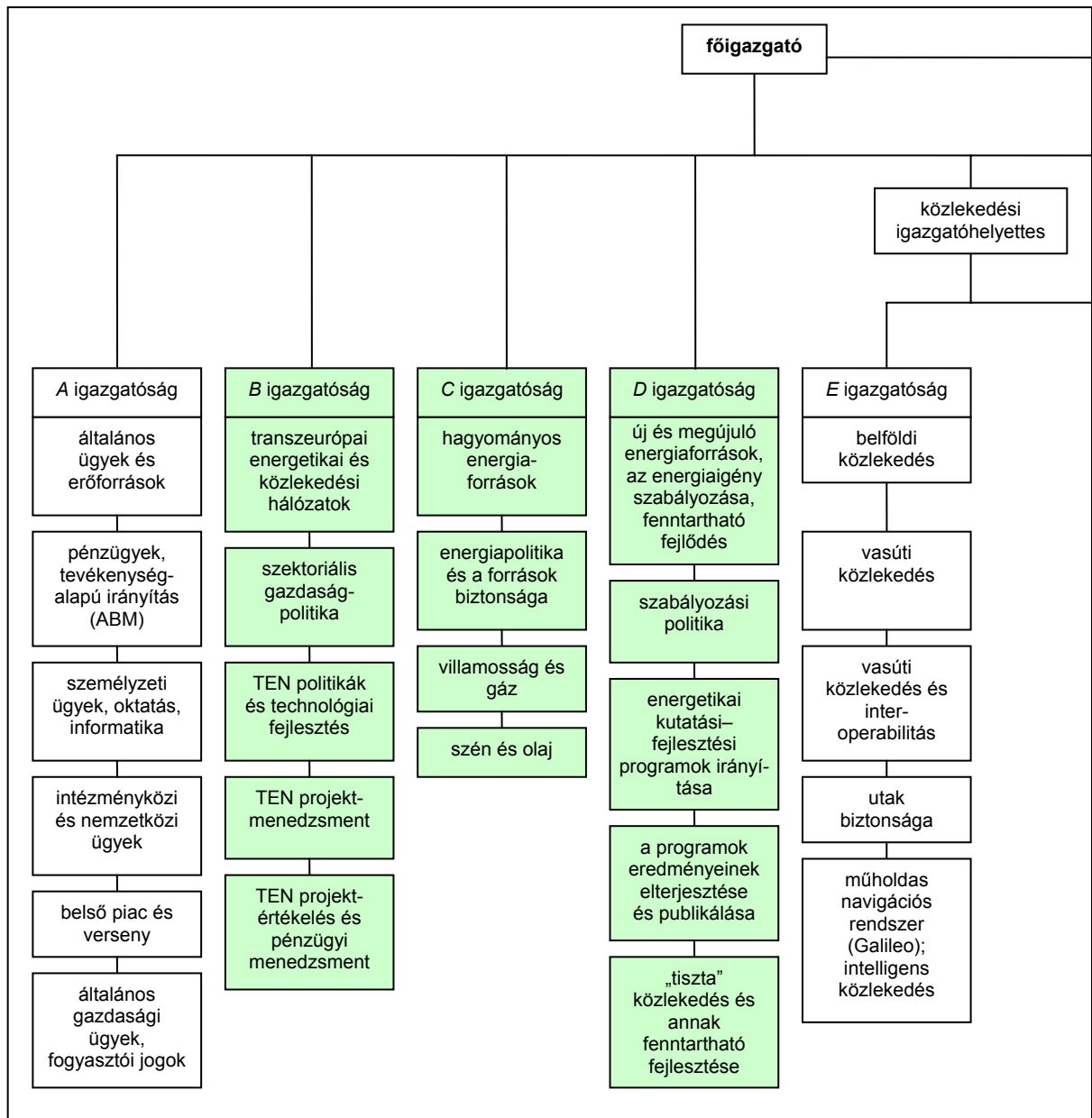
Mint minden főigazgatóságnak, az Energetikai és Közlekedési Főigazgatóságnak is van missziója, amit rövid nyilatkozatban rögzítettek is. Ezt érdemes pontos fordításban közreadni:

„Az Energetikai és Közlekedési Főigazgatóság felelős az európai energetikai és közlekedési politika kialakításáért és megvalósításáért. Az a küldetése, hogy biztosítsa olyan energetikai és közlekedési politika kialakítását, ami a társadalom, a vállalatok, a városok és falusi területek, valamint mindenképp előtt minden polgár javát szolgálja. Az energetikai és a közlekedési szektor döntő fontosságú az európai életmód és gazdaságunk működése szempontjából; felelősségteljesen kell működniük gazdasági, környezeti, biztonsági és szociális szempontból egyaránt. Az Energetikai és Közlekedési Főigazgatóság ezeket a feladatokat jogszabálytervezetek kidolgozása és programok irányítása révén valósítja meg, beleértve a projektek finanszírozását is.”

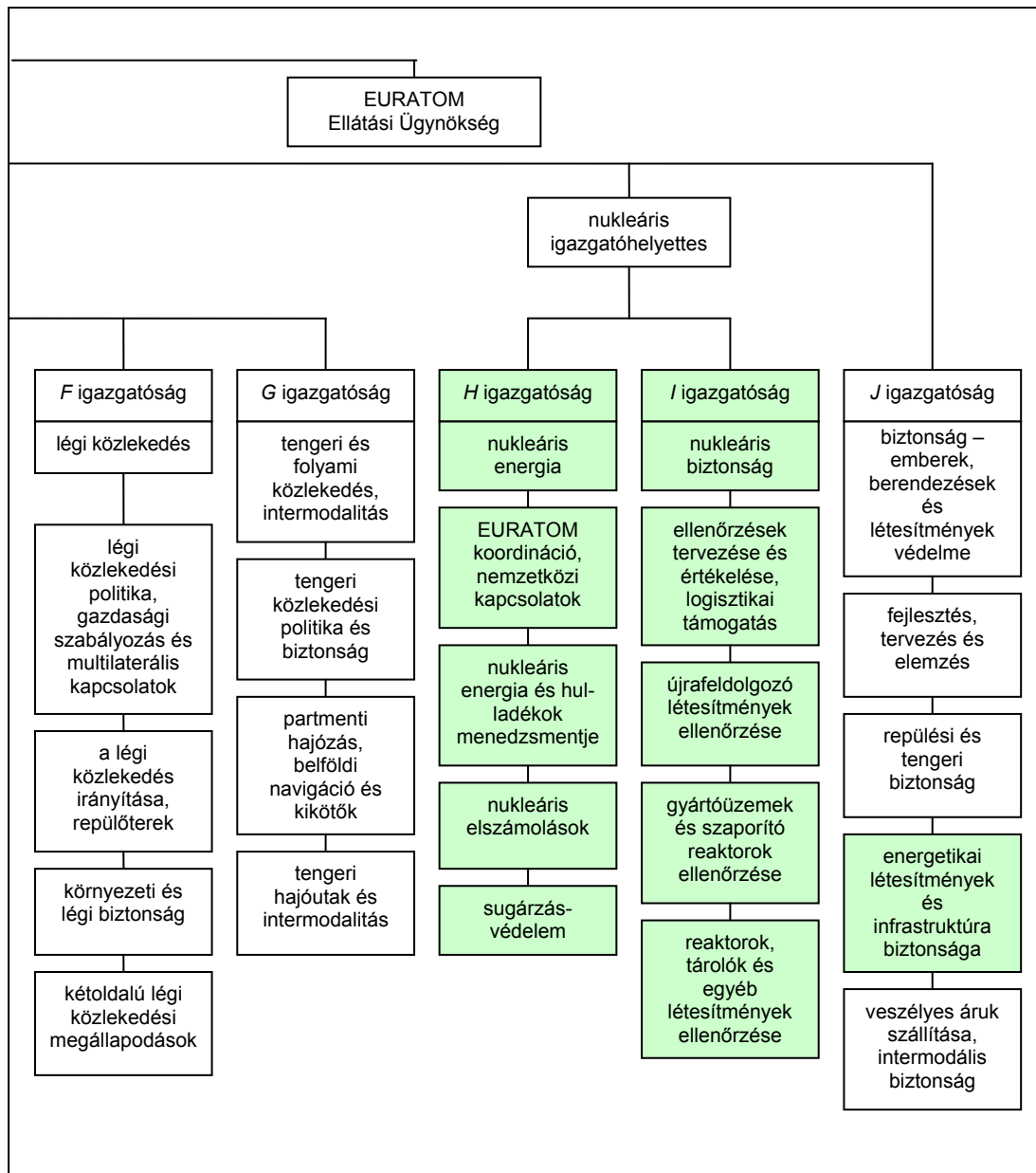
Az Energetikai és Közlekedési Főigazgatóság élén a most lezáruló bizottsági periódusban a francia François Lamoureux főigazgató állt. Az ő fölöttese mindaddig egyébként az Európai Bizottság elnökhelyettese, Loyola de Palacio volt. A főigazgatóság kb. 1000 munkatársat foglalkoztat, közülük 700-an Brüsszelben, a szervezet hivatalos székhelyén dolgoznak, 300-an Luxemburgban teljesítenek szolgálatot az Euratom Biztonsági Irodájában.

Amint az *1. ábrán* látható egyszerűsített szervezeti diagram mutatja, a munka az ABC betűivel jelzett 10 igazgatóságban zajlik, amelyek közül 5 kapcsolatos teljesen vagy nagyrészt az energetikával:

- B- transzeurópai energetikai és közlekedési hálózatok (TEN),
- C- hagyományos energiaforrások,

1. ábra Az Európai Unió Energetikai és Közlekedési

Főigazgatóságának szervezeti diagramja

D- új és megújuló energiaforrások, igénymenedzsment és fenntartható fejlődés,

H- atomenergia (Luxemburgban),

I- nukleáris biztonság (Luxemburgban).

A J Igazgatóság szakterülete a biztonság, általánosságban véve. Részlegei közül egy tartozik szorosan az energetikához, mégpedig az „Energetikai létesítmények és infrastruktúra biztonsága” témaköréért felelős aligazgatóság.

A főigazgatóság, illetve az Unió stratégiai elképzeléseit, céljait két nagy összefoglaló tanulmányban fejtette ki. Ezek:

- Zöld könyv – Az energiaellátás biztonságának európai stratégiája (2000 november).
- Fehér könyv – Európai közlekedési politika 2010-re: ideje dönteni (2001 szeptember).

Ez a két nagy tanulmány új célokat tűz ki a szakterület jövőjével kapcsolatban:

- *Az energia és a közlekedés belső piacának teljes egyesítése*
A piac megnyitása a vasút, a kikötők, a gáz- és villamos meghajtás támogatásával.
- *Az energia és a közlekedés fenntartható fejlesztése*
A közlekedési rendszer súlypontjainak eltolása a kevésbé környezetszennyező és nagyobb hatásfokú módok felé, az utasokat és a felhasználókat a középpontba állítva, jogaikat mindinkább kiteljesítve, különösen a városi tömegközlekedésben. Intézkedések az energiaigény szabályozására (pl. energiahatékonyság, bioüzemanyagok stb. támogatása), a kutatások támogatása a megújuló energiaforrások és az atomenergia terén.
- *A nagy hálózatok fejlesztése*
A transzeurópai közlekedési és energiahálózatok (TEN) fejlesztése a szűk keresztmetszetek megszüntetése céljából – különös tekintettel a vasútra. A tarifák egységesítése, intelligens közlekedésirányítási rendszerek fejlesztése a mobilitás optimalizálására. „Egységes égbolt” – a légiközlekedés irányításának reformja, a Galileo műholdas navigációs rendszer fejlesztése.
- *A biztonság növelése*
A biztonság fokozása Biztonsági ügynökségek felállítása révén, elsősorban a légi, a tengeri és a vasúti közlekedés terén. A balesetek áldozatainak számát 2010-re felére kell csökkenteni. A nukleáris anyagok mozgásának (a szerződéseknél és a készle-

teknek) ellenőrzése a békés felhasználás támogatására, az illetéktelenek által rossz célokra való felhasználás veszélyeinek kiszűrésére.

- *Gyakorlati együttműködés kialakítása és megerősítése az Európai Unió erőteljesebb fellépése céljából a nemzetközi piacon*

Párbeszéd és együttműködés kialakítása az energiaszektor nagy szereplőivel, amelyben fő prioritás a stratégiai partnerség kialakítása Oroszországgal. Az energia- és közlekedési hálózatok összekötésének kezdeményezése a mediterrán országokkal. Együttműködés a transzatlanti polgári repülés piacán az európai versenyképesség fokozására. A tagországok egységes fellépésének támogatása a közlekedés nemzetközi szervezeteiben (pl. Nemzetközi Tengerhajózási Szervezet, Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet).

A Főigazgatóság tevékenységének további, nagy hatású területe különböző *kutatási és beruházási programok támogatása*, amelyek révén az Unió vezetése közösségi kezdeményezések formájában irányt tud szabni a műszaki-gazdasági fejlődésnek. Csak felsorolásszerűen álljanak itt a legfontosabbak (részletes ismertetésük elérhető az [1] internetes honlapon keresztül):

- Trans-European Network – Energy transzeurópai energetikai hálózatok;
- Trans-European Network – Transport transzeurópai közlekedési és szállítási hálózatok;
- Marco Polo (korábban PACT) pilotprojektek a kombinált közlekedés elősegítésére;
- Altener – a megújuló energiaforrások támogatása;
- Carnot – a fosszilis energiaforrások „tisztá technológiáinak” támogatása;
- ETAP – tanulmányok, elemzések, előrejelzések az energetikai szektor területén;
- SAVE – az energia takarékos felhasználása;
- SURE – nukleáris anyagok szállítása és együttműködés a nem tag európai országokkal (ún. TACIS-csoport);
- SYNERGY – energetikai együttműködés a nem uniós országokkal;
- ENERGIE – energetikai kutatási-fejlesztési programok a 6. Kutatási Keretprogramon belül;

- GROWTH – közlekedési és szállítási kutatási-fejlesztési programok a 6. Kutatási Keretprogramon belül;
- ECSC – az ipar és a kutatóintézetek együttműködése a szén és a lignit termelése és felhasználása terén.

Ez a kis összeállítás is szemlélteti, milyen szerteágazó és sokoldalú az a tevékenység, amit az Energetikai és Közlekedési Főigazgatóság eddig elvégzett, és amelynek fontos részét az új elkülönült Energetikai Főigazgatóság fogja továbbvinni.

Összeállította: Kis Miklós

[1] http://europa.eu.int/comm/energy/index_en.html

[2] http://europa.eu.int/comm/dgs/energy_transport/home/mission/index_en.htm